

De trappen van vergelijking (gradus comparationis).

Het bijvoegelijk naamwoord kun je op drie manieren gebruiken:

stellend (als feit): groot

vergotend: groter

overtreffend: grootst.

Ook het Latijn kent deze trappen. De term voor die trappen is de **gradus comparationis**:

1. positivus: stellend
2. comparativus: vergotend
3. superlativus: overtreffend

Hoe maak je de comparativus?

Bij regelmatige adiectiva moet je eerst de gen.s.m. (altus - alti en fortis –fortis) nemen, daarna haal je de genitivusuitgang eraf: alt- en fort- en dan plaats je achter alt/fort- -ior (nom.s. m. en f.) en -ius (n.nom.s.). Dus

altus: alt- altior (m,f) en altius (n.)

fortis: fort- fortior (m,f) en fortius (n.)

altus	alt-i	alt-ior m/f alt-ius n alt-ior-is (gen.)
fortis	fort-is	fort-ior fort-ius fort-ior-is

Ook altior/altius en fortior, fortius zijn bijvoeglijke naamwoorden. Ze zijn van de derde declinatie en hebben als stam –ior-. Bijzonder in de verbuiging is dat zij, ook al zijn het bijvoeglijke naamwoorden van de derde, toch als uitgang hebben

abl. s. –e i.p.v. –i
gen. p. –um i.p.v. –ium
n.nom.acc. p. –a i.p.v. niet ia.

Opdracht 10

Maak de rijtjes compleet.

casus	m/f	n
nom.	fortior	fortius

gen.		
dat.		
acc.		
abl.		
nom.p.		
gen.		
dat.		
acc.		
abl.		

De betekenis van de comparativus.

Belangrijk is te weten dat je in het Latijn altijd de comparativus gebruikt wanneer twee personen, zaken of groepen vergeleken worden. Zelfs wanneer je het over de grootste van twee broers hebt, gebruik je in het Latijn de vergrotende trap.

fortior:

1. sterker
2. te sterk (bv. voor mij; hij is sterker dan ik, hij is te sterk)
3. nogal sterk (hij is sterker dan de meesten; nogal sterk)
4. sterkst (hij is sterker dan zijn broer, hij is de sterkste)

Dan:

Wanneer je de comparativus gebruikt, vergelijk je altijd twee personen, dingen, groepen. In dat geval gebruik je vaak het woordje **dan**. In het Latijn heb je twee mogelijkheden:

1. **quam:**
 - a. Ego fortior sum quam tu.
 - b. Ea pulchrior quam soror tua est.
2. de **ablativus van vergelijking/comparationis**: bij de comparativus staat hetgeen waarmee iets vergeleken wordt in de ablativus, die je met **dan** moet vertalen.
 - a. **Te** fortior sum.
 - b. Uxor mea **sorore tua** pulchrior est.

Nota bene.

Als je wilt zeggen veel mooier, of vijf dagen later, geef je aan in welke mate iets iets anders overtreft: respectievelijk veel, vijf dagen. Dan gebruik je in het Latijn de **ablativus van maat/mensurae**.

1. **Multo** fortior quam tu sum.

2. Collis Capitulinus **paulo** altior Palatino est.

De overtreffende trap/superlativus.

De overtreffende trap is in het Nederlands ook echt overtreffend. 'Hij is de grootste.' betekent ook echt dat hij de grootste is, in ieder geval van de groep. In het Latijn kan die overtreffende trap ook aangeven, dat iets zeer groot is en de superlativus wordt dan ook vaak in die betekenis gebruikt.

Vorming:

1. bij de meeste adiectiva moet je de genitivus masc. nemen, de genitivusuitgang eraf halen en daarachter –issimus/a/um zetten.

altus	alt-i	altissimus	hoogs, zeer hoog
fortis	fort-is	fortissimus	
ingens	ingent-is	ingentissimus	
2. Bij adiectiva op –er, zet je achter de nom.m. –rimus/a/um

pulcher	pulcherrimus	mooist, zeer mooi
acer	acerrimus	scherpst, zeer scherp

Nota bene: quam + superlativus = zo .. mogelijk. Voorbeeld. Quam fortissimus sum. Ik ben zo dapper mogelijk.

Bijzondere bijvoeglijke naamwoorden.

bonus	melior	optimus
malus	peior	pessimus
magnus	maior	maximus
parvus	minor	minimus
multum	plus (n.)	plurima
multi	plures	plurimi plerique, pleraeque, pleraque

Opdracht 11

Vertaal de volgende combinaties of zinnen.

1. Eum poena graviore quam illam punit.
2. Ille intolerabilior quam tu est.
3. Ille te intolerabilior est.
4. Eam multo pulchriorem quam me putat.
5. Feminam istam uxoris suis pulchriorem putant.
6. Timor maximus ei est.

7. Brevissima pugna vicit.
8. Breuiore pugna vincemus.
9. Defatigatissimo hosti pugnam inferimus.
10. Quinque noctibus postea maximo impetu castra petivit.
11. Ille rege hostilior est.
12. Ille hostilior quam rex est.
13. Hostilissimos necavi.
14. Dei piissimis viris auxilium dabunt.
15. Ingentiore strepitu urbem oppugnaveramus.
16. Fidelissimis civibus parcimus.
17. Quam maximo impetu pugnabamus.
18. Minore corpore maiora quam tu facio.
19. Plerisque feminis hostes plurimi nocuerunt.
20. Nos minore strepitu quam tu domum intramus.